

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 22.02.2023
FU-sak: 11/23		Arkivsaknr.:

Systematisk kvalitetsarbeid ved ph.d.-utdanningen – kandidat- og alumni-undersøkelser

Som del av det systematiske kvalitetsarbeidet skal det innhentes informasjon fra ph.d.-kandidatene om ph.d.-utdanningen, blant annet gjennom kandidat- og alumniundersøkelser ([sak 129/17](#)). Kandidatundersøkelsen sendes til alle kandidater like etter fullført grad. Undersøkelsen ble gjennomført første gang i 2017, og i 2022 ble det utarbeidet en samleundersøkelse for årene 2017-2021 som ble delt med fakultetene i brev datert 18.03.2022 (ePhortesak 2022/4608). Etter å ha blitt gjennomført noen år, har en sett behov for å revidere kandidatundersøkelsen for å gjøre denne så relevant og nyttig som mulig. Alumniundersøkelsen har ikke ennå blitt gjennomført, og skal etter planen sendes ut til UiBs ph.d.-alumner vårsemesteret 2023. Forslag til innretning på alumniundersøkelsen ble presentert for Forskningsutvalget i [FU-sak 29/22](#). Revisjonen av kandidatundersøkelsen og utarbeidelsen av alumniundersøkelsen har blitt gjort parallelt for å sikre at undersøkelsene ikke overlapper og kan sees i sammenheng.

I denne saken presenteres et utkast til revidert ph.d.-kandidatundersøkelse og utkast til alumniundersøkelse.

1. Revisjon og utarbeidelse av undersøkelsene

Det er interesse nasjonalt og internasjonalt for å samle inn data om doktorenes utdanning og kartlegge deres videre karriere. I 2020 presenterte NIFU «*Doktorgradsundersøkelsen 2019 – En spørreundersøkelse blant doktorer (ph.d.) som disputerte i 2013, 2014, og 2015*»¹, og i 2022 presenterte HK-dir sin kandidatundersøkelse fra 2022 «*En døråpner innen kunstfeltet*»². Undersøkelsene skal få frem hva doktorene selv mener om doktorgradsutdanningen og i hvilken grad de opplever utdanningen som relevant for arbeidslivet. Disse undersøkelsene har blitt brukt som inspirasjon i arbeidet med UiBs undersøkelser, og strukturen i kandidat- og alumniundersøkelsene tilsvarer til dels NIFU og HK-dir sine undersøkelser. Dette gir UiB en mulighet å samle inn lokale data som kan sammenlignes med nasjonale.

Siden kandidat- og alumniundersøkelsene har blitt utarbeidet parallelt, har kategorier, svarmuligheter og spørsmål blitt koordinert. Det er ikke overlapp mellom undersøkelsene, bortsett fra når det er ønskelig for å følge opp spørsmål fra kandidatundersøkelsen i alumniundersøkelsen eller for innsamling av bakgrunnsinformasjon. I kandidatundersøkelsen stilles det spørsmål om ph.d.-utdanningen kandidatene nylig har vært gjennom, mens i alumniundersøkelsen bes alumnene å svare på hvordan ph.d.-utdanningen har vært nyttig i karrieren etter endt grad.

Muligheten for å skrive fritekstsvar er i liten grad inkludert i undersøkelsene, men det er inkludert et åpent felt mot slutten av undersøkelsene. Dette er for å få så målrettede svar som mulig som lettere

¹ [Doktorgradsundersøkelsen 2019 - En spørreundersøkelse blant doktorer \(ph.d.\) som disputerte i 2013, 2014 eller 2015](#), NIFU, Rapport 2020:19

² [Kandidatundersøkelse – En døråpner innen kunstfeltet](#), HK-dir, Rapport 21.02.2022

kan sammenstilles. I begge undersøkelsene bes respondentene om å oppgi hvilken ph.d.-grad kandidatene har oppnådd, og hvilket fakultet de har vært tilknyttet. Vi etterspør ikke tilknytning til institutt/senter eller hvilken forskerskole respondentene har vært tilknyttet, da undersøkelsene skal være anonyme og denne informasjonen lett vil gjøre gruppene for små, slik at personene kan identifiseres. Når resultater fra undersøkelsene skal presenteres, vil det av personvern hensyn ikke bli gitt resultater dersom en undergruppe har færre enn fem respondenter.

Revisjonen av ph.d.-kandidatundersøkelsen og utarbeidelsen av alumniundersøkelsen har blitt gjennomført av Forsknings- og innovasjonsavdelingen (FIA) i samarbeid med en ph.d.-koordinator fra Det psykologiske fakultet. Fakultetene har fått mulighet til å spille inn på begge undersøkelsene gjennom fakultetenes ph.d.-koordinatører. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet og Det medisinske fakultet har spilt inn til begge undersøkelsene. Fakultet for kunst, musikk og design har spilt inn til kandidatundersøkelsen. I tillegg har UiB Ferd spilt inn til undersøkelsene.

Utkast til begge undersøkelsene er lagt ved saken. De vedlagte undersøkelsene er på bokmål, og når undersøkelsene publiseres vil de være tilgjengelig på bokmål og engelsk.

2. Revidert ph.d.-kandidatundersøkelse

Kandidatundersøkelsen sendes til alle kandidater like etter fullført grad, og sendes ut i etterkant av promosjonene tre ganger i året. Ved slutten av året blir det utarbeidet en samlerapport. Kandidatundersøkelsen gir kandidatene mulighet til å vurdere ph.d.-programmet og dets ulike elementer - kort tid etter fullført grad. Innspillene som kommer inn gjennom undersøkelsen kan brukes til å heve kvaliteten på programmet. Etter flere års gjennomføring har nytteverdien av ph.d.-kandidatundersøkelsen ikke vært så høy som man kan ønske. Undersøkelsen har nå blitt revidert for å øke nytteverdien. Det har i tillegg vært viktig å tilpasse undersøkelsen slik at den også er relevant for ph.d.-kandidater som har fullført en grad innen kunstnerisk utviklingsarbeid. Undersøkelsen har til nå ikke blitt sendt til kandidater som fullfører en ph.d.-grad i kunstnerisk utviklingsarbeid.

Kandidatundersøkelsen er delt inn i 11 temaområder; opplæringsdel, andre kompetansehevende aktiviteter, pliktarbeid, veiledning, gjennomføringstid, arbeidsmiljø og infrastruktur, internasjonalisering, publisering, administrativ støtte, videre karriere og oppsummering/vurdering av oppnådd kompetanse.

2.1. Viktige endringer

I den reviderte versjonen av kandidatundersøkelsen har det blitt gjort en rekke endringer for å gjøre undersøkelsen mer målrettet. Spørsmål som ikke kan bidra til å øke kvaliteten på ph.d.-utdanningen, som for eksempel motivasjon for å starte på en ph.d.-grad er tatt ut, mens andre spørsmål har blitt utdypet for å få mer innsikt. Dette gjelder for eksempel spørsmål knyttet til veiledning og administrativ støtte. Fritekst-mulighetene er i stor grad tatt ut, og i en del tilfeller erstattet med svaralternativer. De viktigste endringene i kandidatundersøkelsen:

- **Opplæringsdelen** har blitt noe utvidet med spørsmål rundt kandidatenes utbytte av opplæringsdelen, og eventuelt hvilke kurs de savnet.
- Det er inkludert flere spørsmål som omhandler **pliktarbeid**, blant annet om omfanget, hvilke typer oppgaver kandidatene gjennomførte, samt om arbeidet var faglig utviklende. I tillegg er det langt inn spørsmål om i hvilken grad kandidater som ikke har pliktarbeid som del av sin kontrakt, gjorde arbeid som kan sammenlignes med pliktarbeid.
- Delen i undersøkelsen som omhandler **veilederforholdet**, er gjort mer poengtert og er noe utvidet. Spørsmålene som omhandlet hoved- eller bi-veileder er tatt ut, og det fokuseres heller på veilederteamet. Rundt spørsmålet om konflikt med veileder, er det inkludert et spørsmål om

kandidater som opplevde konflikt fikk støtte til å løse konflikten og eventuelt av hvem. I kontakten med fakultetene kom det innspill på at det kan være interessant å inkludere flere spørsmål som går på forholdet mellom kandidat og veileder, og form på veiledningen. Dette er ikke inkludert i undersøkelsen da dette er for omfattende tematikk for denne type administrativt drevet undersøkelse.

- Det er inkludert flere spørsmål rundt mottagelse, arbeidsmiljø og avslutning i delen som omhandler **arbeidsmiljø og infrastruktur**.
- Under **internasjonalisering** er lengre forskningsopphold satt til tre måneder, som er tilsvarende som i fremdriftsrapporten og er lengden som defineres som lengre forskningsopphold av Forskningsrådet. Det er blitt inkludert spørsmål om hvor forskningsoppholdet har vært, hvordan det har vært finansiert, og opplevd nytteverdi av oppholdet.
- Under **publisering** har spørsmålet om medforfatter blitt tatt ut.
- **Administrativ støtte** er en ny kategori som åpner som åpner for tilbakemelding på den administrative støtten gjennom ph.d.-utdanningen.
- Spørsmålene rundt **videre karriere** er utvidet med kategorier for hvor kandidatene ønsker å fortsette karrieren. Disse kategoriene er tilsvarende kategorier i alumniundersøkelsen. Det er videre inkludert spørsmål om begrunnelse for hvorfor kandidatene ikke ønsker å fortsette i academia, dersom de oppgir dette.
- **Oppnådd kompetanse** er en ny kategori der vi ber kandidatene svare på hvordan de vurderer i hvilken grad de har oppnådd ulike kunnskaper, ferdigheter og kompetanser etter ph.d.-utdanningen. Spørsmålene blir også spurt i alumniundersøkelsen.

3. Alumniundersøkelse

Alumni-undersøkelser kan være nyttig for å vurdere hvordan ph.d.-utdanningen gir kompetanse og ferdigheter for kandidatenes senere arbeidskarriere. En slik undersøkelse kan brukes for å innhente informasjon fra UiB sine ph.d.-alumner om karrieren etter oppnådd grad. Undersøkelsens besvarelser kan gi indikasjoner på hva som kan forbedres i ph.d.-programmene, med tanke på kandidatenes karriere etter oppnådd grad.

Alumniundersøkelsen er delt inn i tre temaområder; arbeidslivstilknytning (nåværende karriere i forhold til planlagt karriere), forskningsopphold, oppnådd kompetanse og kunnskap og ferdigheter gjennom ph.d.-utdanningen.

Viktige punkter i undersøkelsen:

- **Arbeidslivstilknytning**; innen hvilken sektor og hva jobber UiBs alumner med, og i hvilken grad alumnene er fornøyde med ulike aspekter ved den nåværende stillingen. Det har kommet motstridende tilbakemeldinger rundt hvorvidt det i alumniundersøkelsen skal etterspørres informasjon om sosialt arbeidsmiljø, psykisk helse og trivsel ved nåværende arbeidsplass i undersøkelsen. Dette er per nå ikke inkludert i undersøkelsen.
- **Forskningsopphold**, og hvilken rolle dette eventuelt har hatt på videre karriere. Det har kommet innspill om at det i tillegg til lengre forskningsopphold (>3 måneder), er ønskelig at det spørres om kortere forskningsopphold (<3 måneder). For begge typer opphold er det inkludert spørsmål om betydningen av forskningsoppholdet på videre karriere.
- Under **oppnådd kompetanse, kunnskap og ferdigheter** gjentas et av spørsmålene fra ph.d.-kandidatundersøkelsen om respondentenes vurdering av oppnådde kunnskaper, ferdigheter og kompetanse etter endt ph.d.-utdanning. Deretter knyttes kunnskapene, ferdighetene og kompetansene til den nåværende stilling.

4. Videre prosess

Begge undersøkelsene vil ferdigstilles til å bli sendt ut i løpet av vårsemesteret 2023.

Kandidatundersøkelsen vil bli sendt til alle ph.d.-kandidater som ferdigstiller en ph.d.-grad fra 2023. I tillegg planlegges undersøkelsen sendt til ph.d.-kandidater som fullførte en ph.d.-grad i kunstnerisk utviklingsarbeid i 2022. Disse kandidatene har ikke blitt tilsendt den nåværende kandidatundersøkelsen i påvente av en revidert undersøkelse som også er tilpasset denne gruppen. Resultatene fra kandidatundersøkelsen 2023 vil bli presentert for fakultetene vårsemesteret 2024.

Alumniundersøkelsen skal tentativt sendes ut i løpet av vårsemesteret 2023. Undersøkelsen skal sendes ut til alle doktorer som disputerte i perioden 2016-19. Dette omfatter 907 doktorer, inkludert 11 dr.philos. Undersøkelsen vil ikke bli sendt til doktorer som disputerte etter 2019 for å sikre at respondentene har lang nok tid i arbeidsmarkedet etter fullført doktorgrad. Resultatene vil bli presentert for FU tidlig høst 2023. Alumniundersøkelsen skal ifølge kvalitetssystemet gjennomføres hvert tredje år, og det foreslås å gjenta undersøkelsen med doktorer som disputerte i perioden 2020-22 i løpet av vårsemesteret 2026.

Undersøkelsene legges fram for Forskingsutvalget til informasjon. Tilbakemeldinger og forslag til endringer kan sendes til Marie Eide (marie.eide@uib.no) ved FIA.

08.02.2023/ Marie Eide/Arild Mellesdal/Birgit Falch